

Sygn. akt I ACa 622/20

W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Katarzyna Jakubowska - Pogorzelska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Getin Noble Bank spółki akcyjnej z siedzibą w Warszawie

przeciwko

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 17 września 2020 r., sygn. akt III C 1241/15

1. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddala powództwo;**
2. **oddala apelację powoda;**
3. **zasądza od Getin Noble Bank spółki akcyjnej z siedzibą w Warszawie na rzecz kwotę 4839 zł (cztery tysiące osiemset trzydzieści dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Katarzyna Jakubowska - Pogorzelska

z/ odpis wyroku doręczyć pełn. stron (skarga kasacyjna przysługuje powodowi, zażalenie na koszty obu stronom, uzasadnienie na wniosek)

Dnia 21.09.2021r.

SSA Katarzyna Jakubowska - Pogorzelska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 czerwca 2015 r. złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym Getin Noble Bank S.A. z siedzibą w Warszawie wniósł o zasądzenie od [REDAKTOWANE]: kwoty 148.118,76 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 29 maja 2015 r. do dnia zapłaty tytułem należności głównej, kwoty 2.102,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 3.553,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi do dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 7,99%, kwoty 0,008 zł tytułem opłat i prowizji. Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Podał, iż pozwany nie wywiązał się z postanowień umowy kredytu nr [REDAKTOWANE]/2009.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 10 czerwca 2015 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając żądanie pozwu.

W ustawowym terminie pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym domagał się jego uchylecia, a w przypadku skierowania sprawy do trybu zwykłego oddalenia powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych. Przyznał, iż strony zawarły umowę kredytu nr [REDAKTOWANE]/2009, jednakże w związku z zaistnieniem problemów finansowych pozwany nie był w stanie sprostać zapisom umowy i ostatecznie powód pismem z dnia 8 stycznia 2015 r. wezwał pozwanego do natychmiastowej zapłaty kwoty 3.092,84 CHF i 15,08 zł pod rygorem wypowiedzenia umowy. Jednakże strony w marcu 2015 r. przystąpiły do rozmów dotyczących zawarcia ugody i z uwagi na prowadzenie rozmów pismo z dnia 8 stycznia 2015 r. nie wywołało skutków prawnych. Strony w dniu 30 marca 2015 r. doszły do porozumienia w zakresie zawarcia ugody uzależniając jej zawarcie od częściowej spłaty przez pozwanego zadłużenia – co też zostało wykonane w dniu 31 marca 2015 r. Pozwany zaprzeczył również ażeby otrzymał od powoda pismo z dnia 20 marca 2015 r. stanowiące ostateczne wezwanie do zapłaty – z tych też względów pozwany podniósł iż nie jest mu wiadome kiedy doszło do faktycznego wypowiedzenia umowy przez powoda. Ponadto, pozwany wskazał na abuzywność postanowień zawartej umowy kredytu dotyczących indeksacji do kursu CHF argumentując iż zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny, uniemożliwiający

zorientowanie się co do łącznej kwoty udzielonego kredytu – twierdząc iż spełnione zostały przesłanki z art. 385¹ k.p.c. W tym zakresie pozwany powołał się szeroko na orzecznictwo sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Nadto, podano iż pozwany dokonał spłaty kredytu w wysokości większej aniżeli udzielony kapitał. Pozwany wskazał również na błędne określenie przez powoda daty wymagalności roszczenia.

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, wskazując jednocześnie iż kredyt udzielony pozwanemu został przewalutowany w dniu 5 marca 2015 r. po kursie 4,0146 CHF do PLN – kapitał w wysokości 38.161,65 CHF został przeliczony na 153.203,76 zł, odsetki umowne w wysokości 559,75 CHF na 2.247,17 zł, odsetki za opóźnienie w wysokości 35,96 CHF na 144,37 zł. W odpowiedzi na argumentację pozwanego co do abuzywności zapisów umownych dotyczących indeksacji, powód wskazał iż zgodnie z poglądami judykatury zawieranie tego rodzaju klauzul jest prawnie dopuszczalne i należy uznać że klauzule waloryzacyjne istnieją w powszechnym obrocie. Ponadto, powód przedstawił pozwanemu pełną ofertę kredytową, zaś to pozwany wybrał kredyt indeksowany do CHF z uwagi na notoryjny wówczas fakt o znacznie korzystniejszym oprocentowaniu – jednocześnie powód zaznaczył iż zaprzecza ażeby osoby doprowadzające do zawarcia przedmiotowej umowy kredytu podawały informacje sprzeczne z treścią postanowień samej umowy. Powód nie zaprzeczył jednak iż umowy zawarte z pozwanym nie były negocjowane, nie są one jednak sprzeczne z dobrymi obyczajami. W dalszej części powód przedstawił mechanizm indeksacyjny w oparciu o podany przez siebie przykład. Zdaniem powoda kwota kredytu określona była w CHF, jak również w tej walucie określona była wysokość poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych, zaś sam fakt wypłaty w PLN nie ma wpływu na ocenę abuzywności. Powód stwierdził, iż w przedmiotowej umowie mechanizm indeksacyjny nie wyznaczał sztywnych zasad obliczania wymiany walut CHF/PLN, jednakże nie oznacza to że nie są one niejednoznaczne – nadto powód stanął na stanowisku, iż przysługiwało mu uprawnienie do ustalenia kursu kupna i sprzedaży CHF. Zdaniem powoda ustalenie sztywnych kursów walut pozbawiłoby go możliwości reagowania na zmieniające się okoliczności rynkowe - także na korzyść konsumenta.

Strony w dalszym toku postępowania pozostały przy swych dotychczas wyrażonych stanowiskach, przy czym pozwany dodatkowo uzupełnił swoje stanowisko wskazując na nieważność przedmiotowej umowy kredytowej. W ocenie pozwanego, powód zawierając z nim umowę kredytu, której postanowienia są sprzeczne z dobrymi obyczajami i w sposób rażący narażają jego interesy jako konsumenta naruszył zasadę równorzędnego traktowania stron umowy i wykorzystując swoją przewagę kontraktową – co w ocenie strony pozwanej –

wyłącza jednostronną ochronę interesów ekonomicznych pozwanego. Dalej argumentował, że umowa jest nieważna z uwagi na stosowanie przez powoda klauzul o charakterze niedozwolonym, jej sprzeczność z naturą stosunku zobowiązaniowego i zasadami współżycia społecznego, a nadto sprzeczność z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w związku z art. 353¹ k.c.

Wyrokiem z dnia 17 września 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, uwzględniając częściowo powództwo, zasądził od [REDAKTOR] na rzecz Getin Noble Bank S.A. w Warszawie, kwotę 4.271,91 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości średniego oprocentowania LIBOR dla 3-miesięcznych lokat w CHF na rynku międzybankowym z 10 ostatnich dni roboczych ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, powiększonej o 15 punktów procentowych, nie wyższymi jednak niż czterokrotność stopy lombardowej NBP od dnia 29 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i dalszymi odsetkami umownymi w wysokości j/w nie wyższymi jednak niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.117 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika. Nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie, kwotę 3.809,01 zł tytułem wydatków pokrytych tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 19 czerwca 2006 r. pomiędzy GETIN Bank S.A. z siedzibą w Katowicach (jako przedsiębiorcą), a [REDAKTOR] [REDAKTOR] (jako konsumentem) doszło do zawarcia umowy kredytu nr [REDAKTOR]/2008 (dalej: umowa). Zgodnie z § 1 bank udzielił pozwanemu kredytu złotowego indeksowanego kursem CHF stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 61.266,30 CHF na okres 120 miesięcy (ust. 1). Wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich według kursu kupna waluty indeksacyjnej określonej w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w dniu sporządzenia umowy kredytu, a który to kurs wynosił w dniu sporządzenia umowy 2,01 (ust. 2). Sam kredyt miał być przeznaczony na sfinansowanie zakupu pojazdu marki Audi A4, rok prod. 2008 w kwocie 116.988 zł, prowizji bankowej wynoszącej 1.231,45 zł, kosztów ubezpieczenia kredytobiorcy w kwocie 3.694,36 zł oraz innych wydatków kredytobiorcy w wysokości 1.231,45 zł (ust. 3 i § 5 umowy). Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, wynoszącej w dniu podpisania umowy 6,99% w stosunku rocznym, zaś prowizja banku od przyznanego kredytu wyniosła 1% kwoty kredytu (§ 2 ust. 1 i 2).

Według § 4 umowy spłata kredytu miała być dokonywana według harmonogramu i w złotych, a wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymagalnej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej określonej w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w GETIN Banku S.A. w dniu wpływu należności do banku, a który to kurs w dniu sporządzenia umowy wynosił 2.167. Na mocy § 9 umowy w przypadku opóźnienia w terminowym regulowaniu rat kredytu ustalonych w harmonogramie bank miał pobierać od niespłaconego w terminie kredytu podwyższone odsetki naliczone według stopy procentowej w wysokości średniego oprocentowania LIBOR dla 3-miesięcznych lokat w CHF na rynku międzybankowym z 10 ostatnich dni roboczych ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, powiększonej o 15 punktów procentowych z tym zastrzeżeniem, że w żadnym czasie nie może przekroczyć czterokrotności wysokości bieżącej stopy kredytu lombardowego NBP – w dniu sporządzenia umowy stopa oprocentowania podwyższonego wynosiła 26%. Ponadto, zgodnie z § 7 umowy bank był uprawniony również do zmiany oprocentowania kredytu w przypadku zmiany poziomu kosztów refinansowania, zmiany stóp procentowych na rynku międzybankowym, zmiany stóp procentowych ogłaszanych przez NBP oraz zmiany wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Tabela kursów, która używana była przez powoda celem określenia wysokości rat kapitałowo-odsetkowych określona była jako tabela kursów walut i sporządzana przez powoda na podstawie kursów walut obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP.

W sprawach nieuregulowanych w umowie, zastosowanie miały mieć postanowienia „Ogólnych Warunków Umów w zakresie kredytowania pojazdów w GETIN Bank S.A.”(dalej: OWU), stanowiące część umowy (§ 12).

Zgodnie z § 6 OWU spełnienie świadczenia przez klienta z tytułu spłaty kredytu następuje w dniu, w którym środki wpłynęły na rachunek wskazany w umowie. Bank wpłaty zaliczał w następującej kolejności:

1. koszty opłat za wysłanie monitów i wezwań do zapłaty oraz koszty ew. działań windykacyjnych;
2. odsetki podwyższone z tytułu opóźnienia w spłacie kredytu;
3. oprocentowanie (odsetki umowne);
4. zaległe raty kapitałowe.

W przypadku niespłacania kredytu, na mocy § 7 OWU powodowało przeniesienie w dniu wymagalności należności niespłaconej kwoty zobowiązania na rachunek należności

przeterminowanych i pobrania odsetek od każdej niespłaconej w terminie raty, według podwyższonej stopy procentowej.

Na mocy § 8 OWU, bank był uprawniony do wypowiedzenia umowy kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia m.in. z powodu zwłoki klienta z zapłatą pełnych rat kredytu za o najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim pisemnym wezwaniu klienta do spłaty wymagalnych należności w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania. W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty, jeżeli kredytobiorca mimo upływu okresu wypowiedzenia w dniu wskazanym w ostatecznym wezwaniu, bank przeliczy zadłużenie na złote polskie według kursu sprzedaży określonego w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w dniu dokonania przeliczenia. Od dnia przeliczenia od niespłaconego zadłużenia naliczane będą odsetki podwyższone według oprocentowania podwyższonego, określonego dla kredytów złotych.

Umowa nie była negocjowana przez pozwanego.

Powyższa umowa została zmodyfikowana aneksem z dnia 26 października 2011 r., na mocy którego uległ zmianie § 1 umowy, a mianowicie:

- kredytobiorca dostał możliwość spłaty zadłużenia bezpośrednio w walucie indeksacyjnej tj. CHF, które dotyczy także zaległych zobowiązań (ust. 1 i 2). Spłata zobowiązań bezpośrednio w CHF miała następować poprzez zapewnienie przez kredytobiorcę odpowiedniej wysokości środków w walucie indeksacyjnej na rachunku przeznaczonym do dokonywania spłat w złotych (ust. 3). Jednocześnie rachunek ten miał charakter pomocniczy tzn. kredytobiorca nie miał możliwości dokonywania na nim jakichkolwiek operacji poza wpłacaniem (ust. 5), a ewentualna nadwyżka miała być traktowana przez bank jako nieoprocentowany depozyt (ust. 8). Ustalono także kolejność zaliczenia dokonywanej spłaty (ust. 7). Ponadto, zmieniono także § 2 umowy, w którym wskazano iż kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w banku są publikowane w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych, a która to tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego o obowiązuje przez cały następny dzień roboczy (pkt a i b). Wskazano, iż ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spread-u walutowego w wysokość 7%, zaś ustalenie kursu sprzedaży polega na dodaniu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie Reuters spread-u walutowego w wysokość 7% (pkt c i d).

Kolejna modyfikacja umowy miała miejsce na mocy aneksu z dnia 28 listopada 2013 r. dotyczącego restrukturyzacji zobowiązania pozwanego. Zgodnie z § 1 strony postanowiły

wydłużyć okres spłaty kredytu do dnia 16 czerwca 2021 roku tj. o 36 miesięcy oraz doliczyć do kapitału kredytu: kwotę zaległych odsetek wynikających z braku spłaty przez kredytobiorcę wymagalnych rat kredytu wyliczonych według kursu sprzedaży CHF, a wynoszących w złotych polskich 13.457,87 zł oraz kwotę stanowiącą zwrot zaległej części kosztów poniesionych przez bank wykupienia polisy ubezpieczeniowej AC w kwocie 0,08 zł. Jednocześnie zawieszono spłatę kapitałowej części kredytu do dnia 16 marca 2014 roku. Nadto, na mocy § 2 aneksu stwierdzono iż zadłużenie z tytułu kapitału wynosi na dzień sporządzenia aneksu w sumie 140.016,16 zł, zaś roczna stopa oprocentowania kredytu 7,99%, RRSO 8,295, całkowity koszt kredytu 48.191,70 zł. W dalszej części uregulowano procedurę odstąpienia od umowy (§ 3 i 4), jak i zawarto oświadczenie o poddaniu się egzekucji przez pozwanego do kwoty 280.032,32 zł w przypadku wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (§ 5).

Pismem datowanym na dzień 3 grudnia 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwot:

- 2.200,30 CHF tytułem należności kapitałowej,
- 241,74 CHF tytułem odsetek umownych,
- 35,73 CHF tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie,
- 15 zł tytułem kosztów i opłat za czynności banku,
- 0,08 zł tytułem kosztów ubezpieczenia, w terminie 7 dni od dnia odebrania pod rygorem wypowiedzenia umowy i wpisania danych kredytobiorcy do Bankowego Rejestru Klientów Niesolidnych. Pismo to zostało nadane w placówce pocztowej w dniu 4 grudnia 2014 r.

Pismem datowanym na dzień 8 stycznia 2015 r. powód wypowiedział pozwanemu umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, zastrzegając możliwość cofnięcia oświadczenia w przypadku uregulowania przez pozwanego zaległości szczegółowo w tym piśmie wskazanych. Pismo to zostało odebrane w dniu 19 stycznia 2015 r. Po dokonaniu powyższego wypowiedzenia, strony umowy w okresie 30 marca 2015 r. prowadziły umowy ugodowe co do kwestii zadłużenia pozwanego, a dotyczące ewentualnej dalszej restrukturyzacji długu. Rozmowy te jednak nie zakończyły się sporządzeniem ugody.

Powód pismem z dnia 20 marca 2015 r. wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwot:

- 153.203,76 zł tytułem należności kapitałowej,
- 2.102,80 zł tytułem odsetek umownych,
- 740,16 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie,
- 15 zł tytułem kosztów i opłat za czynności banku,

- 0,08 zł tytułem kosztów ubezpieczenia, w terminie 7 dni od dnia odebrania pod rygorem wystawienia przez bank tytułu egzekucyjnego i wystąpienia do Sadu o nadanie u klauzuli wykonalności. Pismo to zostało awizowane i ostatecznie zwrócone do powoda.

W dniu 28 maja 2015 r. powód wystawił wyciąg z ksiąg bankowych z uwagi na brak spłaty wszystkich zobowiązań określonych w umowie, stwierdzając iż zadłużenie pozwanego wynosi w sumie 153.775,14 zł tj.:

- 148.118,76 zł tytułem niespłaconego kapitału,
- 2.102,80 zł tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 7,99% od dnia 16 września 2009 roku do dnia 20 marca 2015 r.,
- 3.553,50 zł tytułem odsetek za opóźnienie naliczonych od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 10% od dnia 16 września 2009 r. do dnia 20 marca 2015 r.,
- 0,08 zł tytułem opłat i innych prowizji.

Wysokość zobowiązania pozwanego z kosztami upomnień, które miały uzasadnienie wynosi 4.271,91 zł.

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz opinii biegłego ds. księgowości i rachunkowości/bankowości [REDAKTOWANE].

Na rozprawie w dniu 9 czerwca 2016 r. Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie w charakterze świadków [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE], gdyż okoliczności na które świadkowie zostali powołani były pomiędzy stronami postępowania niesporne. Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2020 r. Sąd pominął dowód z przesłuchania stron postępowania na podstawie art. 302 § 1 k.p.c., uznając iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie pozostały wątpliwości co do stanu faktycznego, zaś spór skoncentrował się ostatecznie na kwestiach pranych dotyczących abuzywności postanowień umowy. Poza tym, Sąd w pełni uznał za wiarygodne zeznania świadka [REDAKTOWANE] w zakresie w jakim przedstawił on jak Bank dokonuje ustaleń kursu CHF na potrzeby przewalutowania w ramach umów kredytowych i obliczania rat umów waloryzowanych do waluty CHF.

Oceniając ustalone okoliczności, Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne jedynie w części. Przyjął, że powód, z uwagi na brak spłaty kolejnych rat kredytu, skutecznie wypowiedział pozwanemu umowę kredytu nr [REDAKTOWANE]/2009 z dniem 19 lutego 2015 r. Stwierdził, że strony nie zawarły żadnej ugody w przedmiocie spłaty zadłużenia, zaś sam fakt prowadzenia rozmów ugodowych w żaden sposób nie wpływał na uprawnienie powoda do wypowiedzenia umowy.

Sąd podzielił zarzut abuzywności klauzul zawartych w § 1 ust. 1-2, § 4 ust. 2, jak również § 8 ust. 5 OWU. Mając na uwadze treść art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997

r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2357 z późn. zm.), art. 22¹ k.c. oraz art. 385¹ k.c. stwierdził, że stosunek prawny wynikający z umowy kredytu, którą zawarły strony, stawia pozwanego w roli konsumenta, powoda zaś w roli przedsiębiorcy, natomiast analizowane postanowienia umowy nie były postanowieniami uzgodnionymi z pozwanym indywidualnie (art. 385¹ § 4 k.c.) i dotyczyły głównych świadczeń stron. Stwierdził, że możliwość arbitralnego ustalania kursu CHF przez bank, czyli w istocie jednostronne kształtowanie treści stosunku prawnego w czasie jego trwania, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy kredytobiorcy (konsumenta).

Uznanie abuzywności postanowień umownych dotyczących klauzul waloryzacyjnych, skutkowało pominięciem tych zapisów w zakresie ustalania przez Sąd wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia. W takiej sytuacji umowa kredytu pozostaje umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, iż *de facto* mamy do czynienia z kredytem złotowym, który jedynie posiada parametry (marża, oprocentowanie) kredytu walutowego, oprocentowania według stawek LIBOR, mimo że z umowy wyeliminowane zostaje wszelkie powiązania wysokości świadczeń z walutą inną niż polska. Konieczność przyjęcia takiego wniosku wynikała z zastosowania art. 385¹ § 2 k.c. i wyeliminowania z umowy wyłącznie postanowienia uznanego za abuzywne. Wyłączona była natomiast możliwość uzupełniania luk w umowie powstałych po wyeliminowaniu postanowienia.

Wysokość zaległości z tytułu niespłaconego kredytu Sąd ustalił w oparciu o wyliczenia biegłego ██████████ zawarte w opinii uzupełniającej, która nie była kwestionowana przez strony i zawierała wyliczenia z uwzględnieniem stanowiska Sądu co do obowiązywania postanowień indeksacyjnych przedmiotowej umowy. Sąd przyjął, że zadłużenie pozwanego na dzień wniesienia powództwa wynosiło zgodnie z opinią sumę 5.345,35 zł. Kwota ta została pomniejszona o 1.037,62 zł tytułem spłaty przez pozwanego części zadłużenia w dniu 31 grudnia 2012 r., który to fakt nie został uwzględniony w opinii biegłego. W efekcie zasądzeniu na rzecz powoda od pozwanego podlegała kwota 4.271,91 zł.

Odsetki zasądzono na podstawie art. 359 § 1 i 2 k.c. oraz 481 § 2¹ k.c. Datę początkową naliczania odsetek Sąd ustalił na 29 maja 2015 r., mając na uwadze zachowanie 30-dniowy okres wypowiedzenia oraz fakt, że 19 stycznia 2015 r. pozwany odebrał pismo zawierające wypowiedzenie umowy. Roszczenie powoda co do daty początkowej naliczania odsetek było zgodne z ustaleniami Sądu, który związany był w tym zakresie żądaniem pozwu zgodnie z art. 321 k.p.c.

Dalej idące żądanie o zapłatę odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty kapitału, podlegało oddaleniu. W ocenie Sądu, wysokość

odsetek przeterminowanych umownych reguluje § 9 umowy brak zatem było podstaw do uwzględnienia w/w żądania zgodnie z jego sformułowaniem przez powoda.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 2 k.p.c.

Apelacje od wyroku wywiodły obie strony.

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu i kosztach sądowych.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy przez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, jak również dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia oceny dowodów, w tym:

a. treści § 1 ust. 1 umowy kredytu, z którego to zapisu wynika wysokość zobowiązania wskazanego w walucie indeksacyjnej,

b. treści § 1 ust. 2 umowy kredytu, w którym strony określiły ściśle kurs kupna waluty indeksacyjnej po jakim następuje przeliczenie kredytu, w wysokości 2.01.

c. treści § 1 ust. 1-2 umowy kredytu, na podstawie których kredytobiorca miał możliwość oszacowania wysokości swojego zobowiązania wobec Banku,

d. wniosku o udzielenie kredytu zgodnie z którym pozwany sam wniósł o udzielenie kredytu złotowego indeksowanego kursem CHF;

2) art. 385¹ §1 k.c. oraz art. 65 §1 i 2 k.c. w związku z §1 ust. 1-2, §4 ust. 2 umowy kredytu oraz § 8 ust. 5 OWU poprzez dokonanie dowolnej i nieuprawnionej wykładni tych postanowień, prowadzącej do rezultatów sprzecznych z ich obiektywnym brzmieniem oraz intencjami stron tj., że powód miał jednostronną i nieuzależnioną od żadnego obiektywnego kryterium możliwość zmiennego w czasie wykonywania umowy;

3) art. 358 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji uznania za bezskuteczne postanowień umownych przewidujących mechanizm indeksacji kredytu indeksowanego - zgodnie z wolą stron - kursem franka szwajcarskiego, które to naruszenie doprowadziło do pominięcia przez Sąd wniosków zawartych w uzupełniającej opinii biegłego sądowego [REDAKTED];

4) art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie w sytuacji uznania za bezskuteczne postanowień umownych przewidujących mechanizm indeksacji kredytu indeksowanego - zgodnie z wolą stron - kursem franka szwajcarskiego, które to naruszenie doprowadziło do pominięcia przez Sąd wniosków zawartych w uzupełniającej opinii biegłego sądowego [REDAKTED].

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części

poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda: kwoty 148.118,76 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 29 maja 2015 r. do dnia zapłaty tytułem należności głównej, kwoty 2.102,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 3.553,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 7,99%. W przypadku stwierdzenia przez Sąd Apelacyjny, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, powód wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w postępowaniu przed sądami obu instancji.

Pozwany zaskarżył wyrok w części zasądzającej od niego na rzecz powoda kwotę 4.271,91 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości średniego oprocentowania LIBOR dla 3-miesięcznych lokat w CHF na rynku międzybankowym z 10 ostatnich dni roboczych ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, powiększonej o 15 punktów procentowych, nie wyższymi jednak niż czterokrotność stopy lombardowej NBP od dnia 29 maja 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i dalszymi odsetkami umownymi w wysokości j/w nie wyższymi jednak niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Pozwany zarzucił naruszenie:

1) art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (w brzmieniu z dnia zawarcia umowy) w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez ich niezastosowanie przejawiające się w braku ustalenia, że przedmiotowa umowa jest umową nieważną, albowiem nie określała: kwoty i waluty kredytu, zasad i terminów spłaty kredytu, wysokości oprocentowania kredytu i warunków jego zmiany, terminów i sposobu pozostawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, jak również wysokości prowizji, co stanowi o sprzeczności umowy z ustawą, wypacza naturę stosunku prawnego i wykracza poza zasadę swobody umów;

2) art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 prawo bankowe w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez błędne przyjęcie, że w umowie kredytowej bank może sobie zapewnić dodatkowe zyski w postaci marży na kursie pobieranej przy wypłacie kredytu oraz przy przeliczaniu dokonywanych przez kredytobiorcę spłat kredytu, podczas gdy w umowie kredytu kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z kwoty środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty

oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu, a zatem bank może czerpać zyski z umowy kredytu jedynie poprzez możliwość ustalenia odsetek od pożyczonego kapitału oraz prowizji od udzielonego kredytu;

3) art. 75 ust. 1 prawo bankowe poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że niedotrzymanie przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu (w tym wypadku spłaty rat kredytowych) w okresie ponad 4 lat po złożeniu przez bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, może stanowić podstawę do uznania, że oświadczenie o wypowiedzeniu umowy dokonane wcześniej było skuteczne z chwilą jego złożenia, ewentualnie stało się skuteczne z chwilą niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, podczas gdy w/w warunek musi być spełniony w chwili składania oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, co winno skutkować uznaniem, że wypowiedzenie było bezskuteczne lub nieważne, umowa kredytowa nadal wiąże strony, a powództwo jest przedwczesne;

3) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 230 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów nie na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, polegające na ustaleniu, że:

a. pozwany nie wywiązał się z płatności względem powoda co najmniej dwóch wymaganych rat, co rzekomo stanowiło okoliczność bezsporną, podczas gdy pozwany konsekwentnie kwestionował, że według stanu na dzień złożenia przez bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pozwany nie posiadał żadnego wymagalnego zadłużenia względem banku, a okoliczność ta została następnie potwierdzona w opinii uzupełniającej biegłego, która stanowiła podstawę rozstrzygnięcia,

b. bank wezwał pozwanego do uiszczenia zaległych rat, podczas gdy bank wezwał pozwanego do uiszczenia kwot w walucie CHF a zobowiązanie pozwanego miało charakter zlotowy i w takiej też walucie powinna zostać określona wysokość zaległych rat.

W konkluzji pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa również w zakresie kwoty 4.271,91 zł, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania w obu instancjach, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty.

Obie strony podtrzymały swoje apelacje i domagały się oddalenia apelacji strony przeciwnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego, w zakresie w jakim kwestionowała samą zasadność uwzględnienia żądania powoda okazała się uzasadniona, natomiast apelacja powoda podlegała oddaleniu w całości.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego co do okoliczności zawarcia umowy kredytu, jej treści oraz przedmiotu, sposobu jej wykonania, a także złożonego przez powoda oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Są one wynikiem prawidłowej oceny dowodów, spełniającej wymagania stawiane przez art. 233 § 1 i 2 k.p.c. Należy przy tym wskazać, że dowody zgromadzone w niniejszej sprawie w przeważającej mierze obejmowały dokumenty prywatne, których wiarygodność i moc dowodowa nie była kwestionowana. Ostatecznie nieprzydatne do rozstrzygnięcia sprawy okazały się natomiast opinie sporządzone przez biegłego sądowego.

Słuszny był podniesiony w apelacji pozwanego zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 230 k.p.c. Trzeba zauważyć, że okoliczności dotyczące wypowiedzenia umowy kredytu w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie były kwestionowane jedynie pod kątem tego, że powód złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, twierdząc, że pozwany zalega z płatnością co najmniej dwóch rat kredytu. W świetle stanowiska prezentowanego przez powoda, do wypowiedzenia umowy miało dojść na skutek wypowiedzenia dokonanego pismem z dnia 8 stycznia 2015r. Odwołując się do zapisów § 8 OWU, które znajdowały zastosowanie zgodnie z § 12 umowy, bank był uprawniony do wypowiedzenia umowy kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia m.in. z powodu zwłoki klienta z zapłatą pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim pisemnym wezwaniu klienta do spłaty wymagalnych należności w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania. Skuteczność wypowiedzenia zależała od spełnienia przesłanek, wśród których należy wymienić: zwłokę kredytobiorcy w zapłacie co najmniej dwóch wymagalnych rat, wezwanie kredytobiorcy przez bank do uregulowania zaległości w wyznaczonym terminie 7 dni na dokonanie tej czynności oraz pisemne wypowiedzenie umowy.

Uznając wypowiedzenie umowy za bezsporne, Sąd Okręgowy nie dostrzegł jednocześnie, że pozwany konsekwentnie twierdził, iż nie posiada względem powoda żadnych zaległości z tytułu zawartej umowy kredytu. Innymi słowy, pozwany zaprzeczył istnieniu materialnoprawnych przesłanek wypowiedzenia umowy przez powoda.

Mając powyższe na uwadze, nie można było zatem uznać, że skuteczność wypowiedzenia umowy przez powoda nie została skutecznie zakwestionowana przez stronę przeciwną, a wypowiedzenie umowy było okolicznością bezsporną. Jednocześnie z opinii

biegłego z zakresu rachunkowości, którą Sąd Okręgowy uznał za dowód wiarygodny i miarodajny, wynikało, że na dzień wypowiedzenia pozwany nie zalegał z płatnościami, a wręcz miał z tego tytułu nadpłatę. W świetle powyższej opinii na dzień 19 lutego 2015r. pozwany nie posiadał jakiegokolwiek zadłużenia z tytułu kapitału ani odsetek. Nieuprawnione było więc stanowisko Sądu Okręgowego, iż pozwany nie wywiązał się względem powoda z płatności co najmniej dwóch wymaganych rat kredytu. Fakt, iż pozwany w 2014 roku popadł w problemy finansowe, a przez to nie regulował należności wobec banku obliczonych przy uwzględnieniu klauzuli waloryzacyjnej, nie oznaczało bowiem, że zadłużenie to pozostawało aktualne także w sytuacji wyeliminowania klauzul odnoszących się do tabel kursowych banku, które Sąd Okręgowy słusznie uznał za abuzywne. Powyższe stanowisko Sądu Okręgowego nie mogło być uznane za prawidłowe także z tego powodu, że skuteczność wypowiedzenia umowy musiałaby zakładać prawidłowość wyliczeń banku opartych na klauzulach abuzywnych, a więc niewiążących stron. Ostatecznie jednak, wobec przyjęcia, iż skutkiem abuzywności klauzul walutowych, umowa stała się trwale bezskuteczna (nieważna), rozważania na temat skuteczności jej wypowiedzenia należało uznać za bezprzedmiotowe.

Z tych samych przyczyn żądanie powoda, który domagał się od pozwanego spłaty kwot wynikających z nieważnej umowy kredytu nie mogło być uwzględnione w żadnej części.

Niezasadne były zarzuty sformułowane w apelacji powoda, który domagał się zasądzenia na swoją rzecz dalszej kwoty, ponad kwotę ustaloną przez Sąd Okręgowy.

Nietrafny był zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący nie wykazał bowiem, aby w jakimkolwiek zakresie ocena wiarygodności wskazywanego przez niego dowodu z dokumentu obejmującego umowę kredytu oraz wniosku o jego udzielenie była nieprawidłowa, tj. sprzeczna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Zarzutu wadliwej oceny dowodów nie można także utożsamiać z zarzutem błędnych ustaleń faktycznych. Niezależnie od powyższego należy wskazać, że ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego odnosiły się wprost do treści wskazanych wyżej dokumentów, które słusznie zostały uznane za wiarygodne. Wywody strony skarżącej zawarte w apelacji dotyczą natomiast aspektu prawnego, związanego z oceną klauzul pod kątem ich niedozwolonego charakteru. Zarzuty procesowe, winny zaś odnosić się do sfery faktograficznej, nie zaś koncentrować się na ocenie prawnych aspektów umowy.

Trzeba też przypomnieć, że za ukształtowane w orzecznictwie należy uznać stanowisko, iż zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mógłby być skuteczny wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i

mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, Lex nr 172176). Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak T. Ereciński (w:) Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Część pierwsza, Postępowanie rozpoznawcze, t. 1, "Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis", Warszawa 2004, s. 496; por. też orz. Sądu Najwyższego z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.). Zarzut stawiany przez pozwanego nie spełnia powyższych wymogów. Powodowało to bezskuteczność zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego dotyczące treści umowy zawartej przez strony co do wysokości zobowiązania, ustalonego w umowie kursu kupna. Skarżący nie wykazał także, na czym miała polegać wadliwość ustaleń związanych ze złożeniem przez pozwanego wniosku o udzielenie mu kredytu indeksowanego kursem CHF. Nie budziło bowiem wątpliwości, że pozwany zgodził się na zawarcie umowy przygotowanej przez powoda, w tym mechanizm indeksacji odnoszący się do kursu waluty obcej ustalanego w tabelach kursowych powoda. Kwota kredytu została określona w złotych polskich lecz wyrażona w walucie waloryzacji (CHF), co znajdowało odzwierciedlenie w treści § 1 ust. 1 umowy kredytu. Wskazywane przez powoda określenie kursu kupna waluty w dacie zawarcia umowy nie odnosiło się do kursu sprzedaży w dacie spłaty poszczególnych rat, do przeliczenia których zastosowanie znajdował kurs waluty z tabeli kursowej pozwanego banku. Nie sposób podzielić poglądu skarżącego, jakoby w oparciu o treść § 1 ust. 1-2 umowy kredytu, kredytobiorca miał możliwość oszacowania wysokości swojego zobowiązania wobec banku, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że spłata miała następować na przestrzeni kilku lat, stąd żadna ze stron w dacie zawierania umowy nie mogła określić na jakim poziomie będzie się kształtowało zobowiązanie i świadczenie kredytobiorcy w dacie spłaty poszczególnych rat kredytu. Z kolei zarzut powoda dotyczący treści wniosku o udzielenie kredytu, zgodnie z którym pozwany sam wniósł o udzielenie kredytu złotowego indeksowanego kursem CHF, jest o tyle niezrozumiały, że ustalenie Sądu Okręgowego w pełni koresponduje ze wspomnianym dokumentem.

Przede wszystkim jednak apelacja powoda nie mogła być uwzględniona, bowiem opierała się na twierdzeniu, że umowa kredytu z dnia 19 czerwca 2006 r. zawarta pomiędzy GETIN Bank S.A. z siedzibą w Katowicach, a [REDAKTOWANE] jest ważna, a wobec jej nienależytego wykonania przez pozwanego, doszło do jej skutecznego wypowiedzenia, w

związku z czym powodowi należy się ze strony pozwanego świadczenie, którego wysokość determinuje treść powyższej umowy.

Tymczasem, oceniając umowę zawartą przez strony pod kątem abuzywności zawartych w niej klauzul, Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym kwestionowane przez pozwanego klauzule walutowe spełniały kryterium abuzywności w rozumieniu nadanym w art. 385¹ § 1 k.c.

Na tym tle trzeba wskazać, że zgodnie z § 1 ust. 2 umowy, wypłata kredytu miała nastąpić w złotych polskich według kursu kupna waluty indeksacyjnej określonej w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w dniu sporządzenia umowy kredytu, a który to kurs wynosił w dniu sporządzenia umowy 2,01. Według zaś § 4 umowy, spłata kredytu miała być dokonywana według harmonogramu i w złotych, a wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymagalnej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej określonej w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w GETIN Banku S.A. w dniu wpływu należności do banku, a który to kurs w dniu sporządzenia umowy wynosił 2.167. Bezsprzecznie zatem w dacie spłaty poszczególnych rat, zarówno wysokość zobowiązania kredytobiorcy, jak i wysokość jego świadczenia miała być określona przez odwołanie do tabel kursowych tworzonych przez pozwanego bank, przy czym w odniesieniu do rat płatnych w przyszłości, kurs ten nie był znany w dacie zawierania umowy przez strony.

W odniesieniu do mechanizmu waloryzacji opartego na tabelach kursowych kredytodawcy, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie już wyjaśniano, że postanowienia umowy określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych, bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, z 2 czerwca 2021r. akt I CSKP 55/21). Słusznie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 czerwca 2021r. wskazał, że sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na złotówki w chwili jego wypłaty, jak i przeliczenie odwrotne w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie uregulowanie umowne

należy uznać za niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyłeń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów (wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14). Takie postanowienia, które uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku. W ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 19 września 2018 r., I CNP 39/17; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18).

Powyższe stanowisko podziela także Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę.

Zgodnie z art. 3851 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Według § 4 umowy spłata kredytu miała być dokonywana według harmonogramu i w złotych, a wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymagalnej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej określonej w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych obowiązującej w GETIN Banku S.A. w dniu wpływu należności do banku

W ocenie Sądu Apelacyjnego klauzule zawarte w § 1 oraz § 4 umowy, odwołujące się do kursu kupna i kursu sprzedaży waluty według tabel kursowych pozwanego banku należy uznać za abuzywne w świetle art. 385 1 k.c., pomimo iż dotyczą one głównych świadczeń stron. Okoliczność ta nie stała na przeszkodzie badaniu abuzywności postanowień odwołujących się do tabel kursowych powodowego banku, gdyż nie można uznać ich za jednoznaczne. Konsument pozbawiony jest bowiem łatwej oceny co do rozmiarów swojego świadczenia oraz rozmiarów odpowiadającego mu świadczenia drugiej strony. Brak jednoznaczności wynikał w tym przypadku z odwołania do tabeli kursów pozwanego banku, a w konsekwencji wysokość świadczeń stron uzależniona została od kursu waluty ustalanego

przez pozwany bank, przy czym kurs ten z założenia jest zmienny i możliwy do określenia dopiero w momencie spełnienia świadczenia. Postanowienia określające główne świadczenia stron, mogą być zaś oceniane pod kątem ich nieuczciwego charakteru, jeżeli nie zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, jak było w okolicznościach niniejszej sprawy.

Z powyższych przyczyn, w ocenie Sądu Apelacyjnego, klauzule umowne odwołujące się do kursu waluty CHF określonego w tabelach kursowych banku należy ocenić jako abuzywne, a w konsekwencji nie wiążące stron.

Za zupełnie nieuprawniony należy jednocześnie uznać zarzut powoda dotyczący dowolnej i wadliwej wykładni postanowień umowy, prowadzącej do rezultatów sprzecznych z ich obiektywnym brzmieniem oraz intencjami stron tj., że powód miał jednostronną i niezależną od żadnego obiektywnego kryterium możliwość zmiennego w czasie wykonywania umowy. Analiza postanowień umowy nie daje bowiem żadnych wskazówek co do sposobu kształtowania tabel kursowych przez powoda. Brak jest w tym zakresie jakichkolwiek parametrów, które pozwalałyby odwołać się do obiektywnych kryteriów.

Nie sposób także zgodzić się z powodem co do proponowanego w apelacji kierunku wykładni art. 385¹ § 1 k.c., prowadzącego do zastąpienia niedozwolonych klauzul przewidujących mechanizm indeksacji kredytu indeksowanego, kursem franka szwajcarskiego, wedle wyliczeń biegłego sądowego [REDAKTOWANE], odwołujących się do kursu średniego NBP. Skarżący zarzucił jednocześnie Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie, co zdaniem powoda było możliwe w okolicznościach sprawy poprzez odwołanie się do zgodnej woli stron.

Powyższa argumentacja jest całkowicie błędna, a możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego, normą o charakterze dyspozytywnym poprzez odwołanie się do kursu waluty obcej, wbrew woli konsumenta, stanowi zabieg nie znajdujący akceptacji zarówno w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i Sądu Najwyższego. Skutkiem uznania poszczególnych postanowień umowy za niedozwolone musiała być konieczność ich wyeliminowania z umowy bez możliwości jej uzupełnienia, gdyż nie budziło wątpliwości, że konsument nie udzielił zgody na proponowane przez powoda uzupełnienie umowy w sposób jaki daje art. 41 Prawa wekslowego.

Wyeliminowanie spornych klauzul skutkowało jednak upadkiem całej umowy, bez możliwości pozostawienia związania stron w pozostałym zakresie. Nie można bowiem zgodzić się z Sądem Okręgowym, że uznanie abuzywności postanowień umownych dotyczących klauzul waloryzacyjnych, sprowadzało się do pominięcia wskazanych zapisów,

przy jednoczesnym związaniu stron umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, iż mamy do czynienia z kredytem złotowym, oprocentowanego według stawek LIBOR, mimo wyeliminowania z umowy wszelkich powiązań pomiędzy wysokością świadczeń z walutą inną niż polska.

W wyroku z dnia 3 października 2019 r. (C-260/18) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjął, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, iż ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. TSUE wskazał jednoznacznie, że klauzule indeksacyjne odnoszą się do ryzyka kursowego i w związku z tym określają główny przedmiot umowy kredytu. Ich unieważnienie doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic walutowych, ale również pośrednio do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kredytu do waluty. W związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania umowy kredytu wydaje się niepewna.

Skoro w rezultacie wyeliminowania klauzuli waloryzacyjnej umowa pozbawiona została postanowień określających główne świadczenia stron i charakteryzujących ją pod względem powiązania świadczeń z kursem waluty obcej, trzeba podzielić stanowisko powoda, co do braku możliwości utrzymania umowy w mocy. Brak essentialia negoti powoduje, że umowa musi być uznana za nieważną. Nie ma możliwości wykonania umowy, gdyż nie istnieje mechanizm pozwalający na określenie kwoty jaka ma być wypłacona kredytobiorcy, a w dalszej kolejności, nie ma możliwości określenia wysokości każdej ze spłacanych przez kredytobiorcę rat. Wyeliminowanie mechanizmu waloryzacji oznacza, że brak jest istotnego elementu umowy, bez którego nie może być ona wykonywana. Ponadto eliminacja klauzul waloryzacyjnych powoduje także wyeliminowanie ryzyka kursowego, które było konstytutywnym elementem charakteryzującym tę umowę. należy uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134). Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul

utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością) (wyrok Sądu Najwyższego V CSK 382/18).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyjaśnił, że brak związania konsumenta niedozwolonym postanowieniem umownym, o którym mowa w art. 3851 § 1 zd. 1 k.c., oznacza, że nie wywołuje ono skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa, co sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę z urzędu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87 i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 204/13, "Monitor Prawa Bankowego" 2015, nr 1, s. 22, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7 -8, poz. 79, z dnia 24 października 2018 r., II CSK 632/17, nie publ., z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, nie publ., z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, nie publ., z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115), chyba że konsument następczo udzieli "świadomej, wyraźnej i wolnej zgody" na to postanowienie i w ten sposób jednostronnie przywróci mu skuteczność (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16 i z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, przywołane tam orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz wyrok tego Trybunału z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, pkt 54, 66-67; por. też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2018 r., III CZP 114/17, OSNC 2019, nr 3, poz. 26). Co do zasady zatem - w braku sanującego działania konsumenta - jeżeli umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna (nieważna), świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, niepubl. i z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, niepubl., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, niepubl., wyrok z dnia 4 kwietnia 2019 r.)

W szczególności należy przywołać uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21, w której stwierdzono, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może jednak udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

W braku potwierdzenia klauzuli abuzywnej przez konsumenta dochodzi zatem do całkowitej i trwałej bezskuteczności (nieważności) umowy.

Upadek umowy spowodował, że brak było podstawy prawnej do domagania się przez powoda zasądzenia od pozwanego kwot opartych i wyliczonych na podstawie zapisów umowy kredytu z dnia 19 czerwca 2006 r. zawartej pomiędzy GETIN Bank S.A. z siedzibą w Katowicach, a [REDAKTOWANE], w tym co do sposobu i terminu naliczania odsetek.

Rozważanie zaś w tym przypadku zasadności żądania zapłaty w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, stanowiłoby w sposób oczywisty wyjście ponad żądanie sformułowane przez powodowy bank (art. 321 §1 k.p.c.), skoro stanowczo sprzeciwiał się on zarówno twierdzeniu o abuzywności klauzul, jak i skutkom abuzywności w postaci nieważności umowy, a swoje roszczenia wprost wiązał z zapisami umowy kredytu oraz jej wypowiedzeniem i na tej podstawie kalkulował wysokość dochodzonego roszczenia. Skoro natomiast konsument nie godzi się na utrzymanie umowy w mocy, to skutkuje to jej trwałą bezskutecznością (nieważnością), wobec czego popierane przez powoda żądanie zapłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu na skutek wypowiedzenia umowy oparte na przedstawionej kalkulacji zaległości nie mogło być uwzględnione w żadnej części. Nie sposób było przyjąć, że zachodziły przesłanki do oceny zasadności żądania zapłaty ze względu na bezpodstawne wzbogacenie pozwanego, do którego mogło dojść przez wypłacenie środków pieniężnych bez podstawy prawnej.

Na marginesie jedynie trzeba zauważyć, że powód domagał się w toku niniejszego procesu zasądzenia m.in. kwoty 148 118,76 zł tytułem kapitału, podczas gdy kwota udzielonego kredytu w złotych polskich wynosiła 123 146,26 zł (k. 102), zaś z zestawienia nadesłanego przez powoda (k. 100) wynika, że suma wpłat dokonanych przez pozwanego w złotych polskich odpowiadała kwocie 48 719,13 CHF, co przy przeliczeniu na złote polskie daje kwotę przewyższającą kwotę kapitału.

Z powyższych względów roszczenie powoda nie mogło być uwzględnione w żadnej części, zaś apelacja pozwanego zakresie w jakim odnosi się do zarzutów dotyczących wadliwego zastosowania i wykładni przez Sąd Okręgowy art. 385¹ k.c. zasługiwała na uwzględnienie. W tym stanie rzeczy nie było potrzeby szczegółowego odnoszenia się do pozostałych zarzutów zawartych w apelacji pozwanego, skoro wywieziona przez niego apelacja skutkowałą zmianą wyroku w całości na korzyść pozwanego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.. Apelacja powoda podlegała zaś oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w myśl art. 98 k.p.c.

SSA Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska